

וקראת לשבת עיונג

אלון מרני בפאכע באגדע וואסער פלאנץ

גליין מס' 865
חג הסוכות
ט"ו תשרי התשפ"ז

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לענין שאול בן סלביה ע"ה | לענין אסתר משיה בת דוד ע"ה | לענין יצחק בן משיה אסתר ע"ה | לענין שמעון בן חביבה ע"ה | לענין מלך בית אסתר ע"ה | לענין רחל שנהגה בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל ויהונתן בני אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמויות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

הרה"ק אלק מאיר זצ"ל

"צילא דמהימנותא"

שלא כמידת ישראל מידת כל אדם. מידת כל אדם, כשהוא יושב בביתו תחת צל קורתו, לבו בוטח עליו ואינו מתיירא, כיום שהוא יוצא חוץ לביתו, שאז נתמעט בטחונו ומתחיל להתיירא.

אבל ישראל אינם כן, אלא כל השנה כולה, כשהם יושבים בבתיהם הם מפחדים שמא ירום לבבם וישכחו את ה' עושיהם, כיון שמגיע חג הסוכות ויוצאים מבתיהם ובאים תחת צל סוכותיהם, מתמלא לבם בטחון, אמונה ושמחה – הרי עכשיו לא בצל קורתם הם חוסים, אלא בצל אמונתו ובטחונו של הקדוש ברוך הוא, וכל החוסה בצל כנפי השכינה אין לו מורא כלל אלא שמחה.

משל לאדם שמסתגר בביתו מפחד הליסטים, אפילו נועל ביתו במנעולים חזקים עדיין הוא שורה בפחד, שמא יפרצו הליסטים את המנעולים ויבוא לידי סכנה, כיון שהוא שומע את קול המלך מבחוץ, המלך בא ופמלייתו עמו, והוא קורא אליו: צא מחדריך ובוא אלי! מיד הוא פותח את ביתו ויוצא בשמחה עם המלך, שכל מקום שהמלך שם, אין ליסטים מצויים שם, והרי הוא הולך עם המלך לכל מקום שהוא מוליכו, ואין הביטחון והשמחה זזים ממנו אפילו שעה אחת.

האדם – זה ישראל.

הבית – זה משאו ומתנו ועסקיו של האדם כל השנה כולה.

הליסטים – זה יצר הרע ומלאכי חבלה הנלווים עמו.

המלך – זה מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא.

פמלייתו – אלו שבעת הרועים הנאמנים, האושפזין: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד.

קול המלך קורא לצאת – זה חג הסוכות, כמה שנאמר (שם): ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים."

בוא וראה, ישראל, כל הימים שהם בבתיהם נאמר בם (משלי כח): אשרי אדם מפחד תמיד", ברם על אותם שבעת הימים שהם בסוכה, מה נאמר בם? "והיית אך שמח".

למה? לפי שבימי הסוכות, בעת שישאל יוצאים מבתיהם ועושים דירתם בסוכות ארעי, זכר ליציאת מצרים, באותה שעה הכל רואים שאין ישראל חוסים בצל קורות בתיהם, לא בצל שחר, ולא בצל כנפי ארץ, ולא בצל כנפי שמש, ולא בצל כנפי החיות, ולא בצל כנפי כרובים, ולא בצל כנפי שרפים, אלא בצל מי שאמר והיה העולם!

לכך נקראת סוכת החג בפי חכמינו בשם "צילא דמהימנותא", הסוכה היא היא צל אמונתו ובטחונו של הקדוש ברוך הוא. "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות", ויזכו לחסות בצילא דמהימנותא.

מרן היה מחשיב מאוד את ענין זיכוי הרבים, והיה מקיים דבר זה בעצמו והיה מכתת רגליו כל ימיו לזכות את הרבים כל שיעור תורה שהציעו לרב למסור, היה הולך ואומר את השיעור, ולא רק בתקופה שהתפרסם מאוד, אלא אף בצעירותו לא היו מגיעים לשיעורים ציבור גדול, ומרן היה הולך ומוסר את השיעור.

ומעשה שהוזמן מרן למסור שיעור בעיר שדרות. ומרן היה בדרך לשיעור, ומארגני השיעור הבינו שכלל הנראה כמעט ולא יהיו נוכחים בשיעור, לכן החלו מבקשים מכל עובר אורח שיזאיל בטובו להיכנס לבית הכנסת על מנת שיהיה המון רב. אך עם כל זאת הדבר לא עלה בידם והיה בשיעור כמניין אנשים. כשהגיע מרן וראה שישנם רק מעטים, על כל זאת מסר שיעור מלא, כאילו נמצאים שם מאות.

כמו כן מסופר שפעם אחת ירד שלג בירושלים ומרן היה אצל חתנו בשכונת רמות שבירושלים. לחתן היה אמור להיות באותו זמן שיעור קבוע, מרן הציע שהוא עצמו ילך למסור את השיעור. חתנו הסביר למרן שמוחמת השלג יתכן ולא יגיעו רבים לשיעור. מרן לא שת להפצרותיו והלך למסור את השיעור, שהשתתפו בו לבסוף בסך הכל חמשה אנשים!!!

מרן מסר את השיעור כרגיל כאילו ישנם עשרות אנשים בשיעור.

וכן ידוע המעשה כשמרן ישב שבעה על הרבנית, הקדימוהו בניו ושלחו את הרב הראשי דאז, הרה"ק אליהו בקשי דורון שליט"א, שיחליף את הרב. כשהגיע הזמן התכונן הרב ללכת לשיעור, בניו הסבירו שכבר שלחו מחליף. שמע זאת הרב והצטער שמנעו ממנו לזכות את הרבים.

חינוך הבנים

כאיש חינוך נזהר מרן מאוד שלא להפגיש את בני ביתו הרכים, עם מי שאינם שומרים תורה ומצוות. ולכן כשהיו אירועים משפחתיים, של מי שאינם מדקדקים במצוות, נזהר מרן ללכת רק עם הרבנית ולא לקח עמו את ילדיו, שחם ושלוים לא יספגו מהאווירה.

ומעין זה אף שלא היתה ברירה והיו תקופות שהיו גרים בין מי שאינם שומרים תורה ומצוות (כגון בפתח תקוה ועוד) מרן והרבנית נזהרו מאוד שילדיהם לא יתערבו עם בני השכנים לבד ילמדו חס ושלוים ממעשיהם.

וכשהיה מרן הראש"ל הגר"י יוסף שליט"א, בן שתיים עשרה, מרן היה הרב הראשי בתל אביב, ושלא את בנו ללמוד בירושלים. בנו לא חזר במשך חודשיים לבית. כל כך נזהר מרן ושמר שילדיו לא יחשפו לחינוך שאינו טהור.

"כל האזרח בישראל ישבו בסוכות"

בגמרא מסכת סוכה (דף כ"ח) דרשו חז"ל: "האזרח – להוציא את הנשים" – נשים פטורות ממצוות סוכה.

יש להבין – שאל הגאון רבי משה סופר, בעל ה"חתם סופר" – מדוע נשים פטורות ממצוות סוכה, והרי גם הן היו באותו הנס?

אלא – השיב ה"חתם סופר" – נאמר בפסוק: "בסכת תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסכת, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", ומובא בספר ה"רוקח" שבתחילה כתיב "בסכת" בכתוב חסר, ולאחר מכן נכתב "בסכות הושבתי" בכתוב מלא, כדי ללמדנו שבשני מיני סוכות ישבו: האחד סוכות של ענני כבוד, והסוג השני היו סוכות ממש שבהן ישבו בשעה שצרו על העיירות במלחמות סיחון ועוג.

והנה – אמר ה"חתם סופר" – בענני כבוד לא היתה זו סוכה ממש אלא "סוכה תחת סוכה" שהרי בני ישראל היו באהליהם, וענני הכבוד סיככו ממעל, לכך נכתב בכתוב חסר, אולם במלחמות סיחון ועוג היו אלה סוכות ממש ולכן נכתב בפעם השנייה בכתוב מלא.

אלא שבמלחמות סיחון ועוג השתתפו רק הגברים הראויים למלחמה ואילו הנשים נשארו באהליהן במחנה.

זה מה שכתוב בתורה: "כל האזרח בישראל ישבו בסכת" – להוציא את הנשים. "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" – בשני מיני סוכות. ובידיעה זו חייבים רק הגברים אשר ישבו בשני הסוכות ההן!

"סוכה הראויה לכל צרכי האדם"

אורח שהתארח בסוכותו של רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים", נוכח לדעת כי כאשר התכוון לשינה דקדק ה"חפץ חיים" ששולחן האוכל ישאר בתוך הסוכה.

רבי, תמה האורח – מדוע אינך מוציא השולחן, כדי שיהיה מקום ברווח? בכוונה תחילה אני משאיר את השולחן – השיב ה"חפץ חיים" – שכן נפסק להלכה בשולחן ערוך (או"ח סי' תר"מ): שאדם אשר בנה את סוכתו במקום שמצטער שם באכילה או בשתייה או בשינה, או שאי אפשר לו לעשות אחד מהם בסוכה, כגון, שמתירא מלסטים או מגנבים כשהוא בסוכה, אינו יוצא באותה סוכה כלל אפילו בדברים שלא מצטער בהם, משום שסוכה זו אינה כעין דירה שיוכל לעשות שם כל צרכיו.

הרי לנו בפירוש – אמר ה"חפץ חיים" – שכאשר הסוכה אינה ראויה לכל צרכי האדם, אין יוצאים בה ידי חובת סוכה.

ואם כך – סיים ה"חפץ חיים" – כיון שרוב העולם אינן נוהגין לאכול ללא שולחן נחשבת סוכה בלא שולחן שאינה ראויה לאכילה.

סוכה כזו הראויה לשינה אך אינה ראויה לאכילה, אינו יוצא בה אף ידי חובת שינה!

"חצי אתרוג..."

רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", אמר פעם משל למה הדבר דומה: איש כפרי אחד, נבער מדעת, נסע לעיר לפני חג הסוכות לקנות אצל סוחר ירא וחרד אתרוג מהודר בשביל חתנו המופלג.

כאשר חזר לביתו עם אתרוג מהודר ביותר באמתחתו, פגש בו שכן אחד, בור ועם הארץ כמותו, מבני הכפרים הסמוכים אליו. התפאר לפניו הכפרי על האתרוג המהודר אשר רכש עבור חתנו התלמיד חכם.

הכפרי בו חברו שיתן לו חצי אתרוג בעד כסף מלא...

הסכים הכפרי לבקשתו וחלקו את האתרוג לשניים בבערותם... את החצי האחד נתן לחברו ואת החצי השני צרר בצרורו והביאו לחתנו בארשת סיפוק ושמחה.

התרגז החתן על חצי האתרוג שהביא לו ואמר כי הוא ראוי להשליכו לציפורים!...

מדוע תכעס – שאל הכפרי – הרי בעצמי שמעתי מפי המוכר ירא השמים שבחים מופלגים על שיא הידורו של אתרוג זה במיטב כספי שילמתי עליו?

הלוואי והיית מביא אתרוג פשוט אבל שלם – אמר החתן במרירות – מאשר חצי אתרוג מהודר, שפסול הוא לגמרי...

כן הוא גם הנמשל – אמר ה"חפץ חיים" – אנחנו רואים סוג אנשים שמהדרים במצוות שבין אדם למקום, אך מזלזלים במצוות שבין אדם לחבירו, או להיפך, הרי אלו בבחינת אתרוג מהודר החתוך לחצאים... מוטב היה אם לא היו מהדרים כל כך אבל היו שלמים ומקיימים שני סוגי המצוות: הן בין אדם למקום, והן בין אדם לחבירו...

"תשובתו של רבי לוי יצחק מברדיצ'ב"

ידוע היה הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב במידת הכנסת אורחים נפלאה. בכל השנה כך, ובחג הסוכות על אחת וכמה וכמה. מהדר מאד היה במצוה זו ומחפש, פעמים אף בכל העיר, עד שהיה מוצא אורחים שיאותו להתארח בסוכתו. אורחים אלה לא היו תמיד מהוגנים ביותר, ופעמים אירע, שבסוכתו התארחו פשוטי עם, בורים ועמי ארצות.

רבי – תמהו חסידיו – מדוע אינך בורר את האורחים הנכנסים לסוכתך, והלא לפעמים אורחים שלך, בהתנהגותם הפשוטה, אינם מכבדים אותך ואת סוכתך?

לעתיד לבוא – השיב הרבי – כאשר ישבו כל הצדיקים בסוכת עורו של לוי, ודאי ארצה גם אני להשתתף ולהסב עימהם, או אז יאמרו לי הממונים: איך אתה מיעז להיחזק ולהיכנס לכאן, והלא איש פשוט אתה? אין מקומך כאן בין קדושי עליון!

אמנם – סיים הרבי – אז אוכל להשיב להם: אמת הדבר, צודקים אתם, אולם אף אני בסוכתי אירחתי אנשים פשוטים, אם כן, תנו לי גם אני להיכנס...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

ענני כבוד

חג הסוכות, זמן שמחתנו, הוא החג שמזוהה ביותר

עם השמחה, שמחה של התחדשות. סוכות הוא "ראשון לחשבון עונות" – אחרי הניקיון והטיהור של הימים הנוראים, מתחילה שנה חדשה, שנה של התחדשות. טבע האדם הוא להמשיך בריטואל הקבוע, לכן אין די בסיסמאות של התחדשות, חייבים למצוא רעיונות וכיוונים חדשים, למצוא דרכים איך להתחדש.

גם בעצם מצוות סוכה, ביציאה מזירת הקבע לדירת הארעי, יש עניין סמלי של עזיבת המוכר והידוע לטובת התחלה חדשה. קשה מאוד להגיע למצב של התחדשות, כשאתה במקום המוכר, שבו נכשלת בעבר. הנתק והשינוי עוזרים לנו לבצע שינויים והתחלות חדשות.

נלמד דרכים וגישות ממצוות החג, איך להמשיך לשמור את פך השמן הטהור.

הסוכה, כידוע, היא זכר לענני הכבוד. לכאורה, מדוע נקראים הם בשם 'ענני כבוד'? היה מתאים יותר לקרוא להם ענני מיוגן, מה עניין הכבוד לסיפור?

התשובה היא: אפשר להתייחס לחיצים כאל משהו משפיל וכואב; איזה עם נרדף אנחנו, יורים עלינו, מנסים לפגוע בנו, יש לו נס שד' שומר עלינו... אבל אפשר גם אחרת. אפשר לשווק זאת בצורה מכובדת; אנחנו העם הנבחר, אנחנו עם שהולך לקבל את התורה, ולכן עמי העולם מקנאים בנו וזו הסיבה שהם יורים עלינו. הכול נובע מקנאה ושנאה תהומית לעם עולם. לכן ההגנה לה אנו זוכים היא 'ענני כבוד', עננים שהמסמלים את המעמד המכובד שבו אנו נמצאים. אנחנו חייבים להשקיע המון, כדי להיבדל מזוהמות הרחוב.

אפשר לעשות זאת בצורה של: אסור-אסור, אין ברירה וכדו', אולם מענני הכבוד נלמד לשווק זאת בכבוד. נסביר לילדינו שכל ההגבלות הן עניין של כבוד, כבלי זהב של בני מלכים. אנחנו לא נסכים לקביעה של 'ככה זה הדור של היום', אלא נשמור על הגדרים והסייגים, אבל בעטיפה עדכנית של שיווק מכובד, תוך שדר של גאווה יחידה. אנחנו לא כמשפחות האדמה, אנחנו מיוחדים ושמורים.